[illegible] qui in hanc egritudinem me
dit non verecundari ob aliquem im
necessitatem sed omnia ab animo
eximere bona ad omnes bellum in
stabilis et qui amicis contrarius Neg
lexisti tuos dilecti. et summa sen
sus humilitatis nobis a deo date.
Contemnamus multorum quam
nihil enim ita denigrabilem et de
honestabilem facit ut hec passio
nihil ita confusione plenum Sim
gloriam quidem cupere inglorio
so est. gloria autem vere e hac
despicere et nulla eius curare cu
ritate. sed ad id quod deo placet
omnia dicere et facere Ita enim po
terimus et incertedem recipere ab
eo qui nos videt diligenter. ei
eo solo contenti fuerimus inspec
tore Nos vero talem habetes
dum ne pro aliis inquirere in
spectores qui prodesse quidem no
bis nihil. nocere vero eo inspec
tione eorum possunt. et omnes
iudicare laborem nobis Sed
inde habemus mercedes sustipe
hunc porro laudatorum eorum que
fuit hunc inspectore Nihil no
bis et huiusmodi oculis sit Si enim
volumus et hac potiri gloria. tu
gemere fungem cui eum que a
deo est querimus solam hic in
Domine ihu xpe sostomus
qui finaliter malos deperi
rem per sedone pdicationis. ad
mare contricionis. galilee con
fessionis satisfactionis et transmi
grationis me medios fluvios
decapaleos. castitatis in decra
logo efficiens. et apprehende nos
procul a turba temptationis mul
tiplicis. Ante digitum distractionis
in auriculas mis meliorem et gus
tum sapiencie in os mis affectu

ut ad confitendum solvat
cula lingue mee. et loquam
recte. verbo et ope non disp
dante a voluntate inventis
laudes hominum ut et predi al
dignit per concissione et mu
ti loquitur per confessionem
Amen De refectione qua
tuor milia homi s. a. lg.

Deinde ascendens
ihesus in mon
tem et desectum
loci sedebat ibi
ad quiescendum
et accesserunt ad
eum turbe multe
habentes secum
de multis civitatibus
de castellis et villis venerunt
ad imperandum sanitatem
infirmorum. habentes secum
mutos claudos cecos et de
biles. et alios multos infir
mos quod addit evangelista
ad intimandum omnia in
firmitatum genera. que hic de
sunt nominata. et preceruntur
eos ad pedes ihu. ut fide
et devocione. non solum
verbo sed et facto ostendent
felices pedes ibi vbi rem
hungarius. ut ibi stans re
tro secus pedes ihu. ni
mos ibi credat ut dic. vt
verba sancta discutit ut
ibi. que sedes secus pedes
dm. ubi gaudia venone
ut ibi accesserunt et tenu
pedes eius Et curavit
solo verbo Ille enim sole
potest curare qui tem
dit solo verbo de nihilo
tuit creare ita ut mi
rarent. videtes omnes sa
et glorificabant deum

quia sicut erpostum. multi
tudo eorum qui turabat. et
faciebat sanatios eos in
stupore mirabat. hic enim
in quodam generali implic
ant multa miracula et
diuersorum generum. que ppter
multitudinem in particulari
describi non poterant. et si
in particulari explicarentur
vnum magnum librum imple
rent. propter quod dicit Iohan
nes. et si omnia facta ihu xpi es
sent scripta per singula to
tus mundus non posset ca
pere libros qui scribendi es
sent. Dicit ergo hic multi
pluritate infirmorum et spe
cialiter tangit quatuor. scili
cet mutos claudos cecos
et debiles. Quadam mutos
habemus ex defectu boni o
peris. cecos ex defectu vite
vere cognitionis. debiles
ex defectu bone voluntatis
Et notandum quod sicut origenes
primo est debilitas in
voluntate. deinde sequitur
cecitas in ratione. et sic clau
ditas in operatione. et ex hys
mutitas a diuina laude
sed hic ordinatur secundum mag
nitudinem nocumenti. Vnde
glosa. Muti autem sunt qui no
laudant deum. ceci qui non
intelligunt viam vite. clau
di qui per diuina bona opis
et non recte euntes. Debi
les sunt qui infirmi sunt in
bonis operibus. Multos er
go curat. cum eorum linguas
in laudem sui creatoris sol

bonis operibus claudos ex defectu

uit. Cecos illuminat. cum ignorantibus cognitionem sue salutis in
fundit. Claudos sanat. cum in
via iustitie gressus eorum dirigit
Debiles fortificat. cum pigros
et ariditos operari bona vir
tutum facit. Turbe vero miratur
et deum glorificat. cum ex talibus
mutationibus que sunt deuote
excelsum deum laudant. Sabbi et
rabanus. Ascendit autem in mon
tem. ut scilicet auditores suos
erigat ad superna et celestia
meditandum. Sedebatque ibi. ut
demonstraret non nisi in celes
tibus requiem esse quaerendam
Eo autem sedente in monte. id
est in celorum arce. accedunt tur
be fideliu deuota mente illi
appropinquantes. discipulis secum mu
tos et cecos et alios infirmos
eosque ad pedes ihu ponunt
et pariter confitentes xpi soli cu
randos subiiciunt. Suos ita
curat. ut turbe miretur et
magnificet deum israhel. quia
fideles qui viderunt eos qui spi
ritualiter egrotauerant diuersis
operibus virtutum ditatos lau
dem deo decantant. Cum er
go tuba multa esset cum ihu
nec haberent quod manducarent
conuocatis discipulis lo
quebatur cum eis de hoc quod futu
rum erat. Secundum glosam
primus opus infirmos de
bilitates abstulerat. postea
vero sanatos cibos offert
et prius remouenda sunt peccata
et postea audiendis dei mu
nera. Voluit autem dns prius
discipulos conuocare et cum eis

loqui plurbus de causis p̄ma
sdm Ieronimu ut magistris
tribuat exemplu non semp
spnt cu moribus consiliari
et de agendis quoq; eos copu
lere Secuda sdm eudem. ut
ex colloquio intelligat signu
magnificencie Tercia ut oste
datur magnitudo misericor-
die sue. que miseriis late
non potuit Et ait illis ap̄
sereor sup turbam Ecce verbu
ipme dulcedinis et amoris p
cedens ex intimis cordis me
dullis. et pringens suo pigore
usq; ad intima mea Reqs enim
alius est qui uris miseris
sit sic miserator quem ad mo
du conditor nr̄. cuius miseri
cordiae sup omnia opera eius
hoc verbum dixit aptius. ut
eorp animos ad pietate et im
sericordia induret et inclina
ret Secdm glosam. compa
tit ut verius homo pasci
ut deus Et subiungit ratio
misericordie duplex scilicet
longanimitas. quia iam tri
duo sustinet me pro cura
tione suoq; quos attulerunt
expectando. et p̄seuerat me
cum. me sequendo verba mea
audiendo. mirabilia videndo
Alia vero ratio misericordie
est necessitas q; non habet
quod manducet et tamen no
sollicitat. et ideo congruit
eis prudē Ex quo patet eorp
debilitatio. et quanto ei adhere
bat desiderio. audientes sua
uem doctrina. contemplan
tes gratiosam facie. videntes
eius opera mirabilia ad
m tantum affirebat ut qua
si extra se rapti de alimo
nie defectu sollicti non es
sent. et per tres dies ad lo
ca propria non reduxit. ma
nentes cum ipso in loco de
serto. et sub dmo ac sine
cibo. sed non poterant in
virtu deficere. quia erat cu
ihu saluatore Cibaria q̄p
que de domibus suis apporta
uerunt iam consumpta erat
et in deserto loco victu ac
quire non poterant. et ideo
p̄ima die uel secuda hoc
miraculu non fecit. tu q̄
alimenta adhuc habebat.
tam q̄ miraculu magis
apparuit q̄p eis virtus or
no deficeret Et si dimisero
eos ieiunos sic labore et
fame affectos. deficient
in via. et ideo refectio e
eis necessaria Tanta est
creatoris virtus. q̄ si cre
atura deficeret. omnino de
ficeret Quidam enim ex
eis de longe venerunt et
a domibus suis longe dis
tant qui socte die p̄cedenti
etia panem comederat
fama tpi a remotis dif
fusa est erat et ideo multi
de longe venerat Et dnō
ait ei discipli Vide istos
potest quis hic saturare
panibus in solitudine Qua
si diceret locus e desertus
et multu distant ville. et
ideo no possu per huiu
modi p̄uidentia necessaria
habe. Ipse hoc infirma to

gutturoe deuerunt. non enim
adhuc intelligebat neq; eius
virtuti ppt priora miracu
la credebat. Et interrogauit
eos. Quot panes habetis
non interrogauit dns qua
si nesciens quid haberet. sed
ad hoc ut tu septem respo
deret. quo pauciores panes
diceret eo magis miraculu
diffamaret et notius fiat
et ut ex eorum responsione
de modo pndet. Qui dixe
runt septem. quod erat ad
michil respectu tante multi
tudinis. et paucos piscculos
non multos nec magnos. qz
pauci erat in mto et piu
in quantitate. In quo appaet
sobrietas et temperantia dis
cipulorum. qz non vtebant
carnibus sed pistibus et il
lis non magnis sed paruis
et ipsis paucis. Omnia ista
dicit ad maiore declara
cione miraculi. qz ex tam
puo cibo potuerit tanta mul
titudo satiari. et hoc fiuit p
multiplicacione cibi in ma
nibus dni. Et preceptum turbe
sup terra discubere. In alia
pascione circa pascha her
ba super fram erat. nunc
autem iam herba defecerat
qz stdiu origene. et plures
alibi in hyeme scilicet in die
epi epiphanie. hoc mira
culu factu est. qz et plura
alia mdtula per dnm sunt
facta. Et accipiens septe pa
nes et piscicullos. ut multi
plicaretur. contactu manuum
beatarum et gratias agens in q

dedit nobis exemplu gratiarum
actionis. ostendens nos differre
a bestiis. ut cognosceres a quo
et quid datur. gras patri lu
minum referamus. a quo est omne
datum optimum. et omne donum
perfectum. benedixit ut benedictio
sua crescere. et fregit per mi
nucias. ad distribuendum inter
plures. sed modo vnus solus
totum colligere conat. quod in
omnes indigentes a dno fran
gitur. et dedit discipulis. no
ut sibi retineret. sed ut tam
quod ministri distribuerent et
turbe apponerent. Et manducaue
runt quatuor milia hom
absq; mulieribus et puerulis et
saturati sunt. nec minus. quia
bonum principe habuerunt. De
fragmentis quoq; residuis. tu
lerunt discipuli septem sportas
plenas ut daret pauperibus.
In quo bene appaet eos fuisse
saturatos. Esse quatuor valet
elemosina et communicatio
mutua. qua res distributa
crescit et superabundat. coacer
uata vero putrescit et inopia
fatiat. Et dimisit eos. magna
naq; suauitate verbi et am
miratione vehementi virtutis
dni detinebant. ut ms dno
volente non redirent. Christi
ce hoc miraculo designatur.
qz viam seculi pnsis alter
incolumes transire nequimus
ms nos gratia redemptoris
mi alimento suo misericor
diter refitiat. Triduo aut tur
ba dnm sustinet. quia tertiu
tempus est. quo fidei dogmate

gracia data est. Primum tempus
est ante legem. secundum sub lege
tercium sub gracia. Et quia restat
quartum quo ad celestem Ihe
rusalem venturi sumus dicit se
turbam reficere ne deficiant in
via. In presenti enim vita quasi
in via sumus qua ad patriam
pergimus. Igitur ne fideles in
via deficiant. per prelatos et
doctores pane eukaristie. et
doctrine pascendi sunt. quo sep
tiformis gracia spiritus sancti au
getur. Et quia ad hoc turba
sustinuerat dominum ut infirmos
sanaret. ideo si infirmitates
tuas spirituales vis sanari. ex
emplo turbe sustine dominum tri
duo. ut primus dies sit dolor
contricionis. secundus pudor co
fessionis. tercius labor satis
factionis. Istud est triduum quo
in desertum itur. ut deo gratum
sacrificium offeratur. Vel secundum
glosam. turba triduo dominum
sustinet cum multitudo fide
lium peccata sua per penitenciam
declinans. ad bonum se in ope
in locutione. et cogitatione
convertit. Invenitur nichilominus
triduum multiplex scilicet
penitencium. operancium. contem
plancium. prelatorum. predicatorum.
Penitencium. contricio. confessio.
satisfactio. Operancium cogita
cio sancta. locucio vera. actio
bona. Contemplancium. medita
cionis. lectionis. et orationis. Pre
latorum. discrecio in intellectu. Ze
lus in affectu. iusticia in effectu.
Predicatorum. paupertas. castitas.
et obediencia. Quidam autem

de prope veniunt ut qui bap
tismalem innocenciam serva
verunt. quidam de longin
quo. ut qui post multa fla
gicia penituerunt quia quan
to plus quis erravit. tanto
longius a deo recessit. Sed
discipuli reputabant quasi
impossibile. quod quis eos sa
tuaret panibus qui non
inveniebantur in solitudine
Ubi moraliter notandum quod
cum panis aere sit cognicio
veri et amor boni. in rei
veritate non invenitur in soli
tudine presentis seculi. Unde
quis esurientem animam pas
cat et saciare possit. Pa
nis enim veritatis mundane
sciencie multis est admixtus
erroribus. quia diminu
te sunt veritates a filiis ho
minum. Rursus panis amoris
creature. multas habet
amaritudines. Unde au
gustinus. Miser est omnis
animus vinctus amicicia
rerum temporalium et dilani
atur cum eas amittit. Nec
est igitur hic panis cog
nicionis amoris qui animam
nostram saciare possit. Et cum
dominus cognosceret discipulos
habere septem panes et paucos
pisculos. accepit eos in ma
nus suas. in quo ostendit
se ~~panem~~ panum et omnium do
minum et factorem. quia in
manu eius sunt omnes fines
terre. et gracias egit deo patri
a quo sibi potestas est. ut et ipse

quatu de salute generis hu
mani congaudeat ostendet
et nos ad agendas deo sp
gras de omnibus ab eo dat
misericordiam. Deinde bene
dixit in quo virtute mul
tiplicationis eis dedit. Quod
vero fecit eis dare vellet
discipulis. apectione desig
nat sacramentorum quibus nu
triendus erat mundus. uel
etiam fecit ut multipli
catione panis sua virtute
facienda ostendet. In eo autem
q dedit discipulis ut turbe
apponerent eos honorant
significat q spiritalis do
ctrina scientie tribuens apostolis
per eos misterium voluit succe
dere per ordinem vite cibaria distribuere. Et hoc sig
nificatur est in distributione
panis. ut hic et supra. In
solutione mortuorum ut ibi
solvite eum et sinite abire
in adductione vehiculorum.
et ibi solvite et adducite
michi. eos enim misterio et
fit adductio ad fidem et so
lutio ad reconciliationem
et distributio ad refectionem
Dedit panes quia panis
est cibus quo sustentatur in
ta. pisces vero dedit in co
dimentum cibi. ad ostendendum
q panis verbi dei addendum
est condimentum bonorum exem
pli magis enim suadet opera q
verba. Et apposuerunt tur
be in qua appositione crevenunt
per novae materiae creationem
et ad illos additione. no enim
crevenunt per rarefactione q nec
corpus illorum fuisset subtilius
et varius corpore alterius. Unde
augustinus. Ad absurdum quis dicere
quod aliquid crescat multo su
paddito et non rarescat. Et tu
deamus ergo et nos accepto pa
nem divine scientie per pre
dicationem aliis apponere. ne
per nostram negligentiam in via
deficiat et fame pereat. Con
cepit nadq pectores in primis
vite via deficiet. si in sua so
scientia sine doctrine pabulo
remanet et varia dimittatur.
Re ergo lassent in huius pere
grinationis ultime pascendi sui
sacra admonitione. Hoc vero
nutrit hanc refectione et illum
de quinque panibus et duobus
piscibus dicitur. q ibi per quinque
panes significat doctrina
veteris testamenti secundum quinque
libros moysi. hic per septem
panes doctrina novi testamenti
in quo plenius et revelatur et datur
septiformis gratia spiritus sancti
Item per septem beatitudines.
et preter septem sacramenta. et
preter septem virtutes scilicet tres
theologicas et quatuor cardi
nales potest illi videaturi istri
turi erat. quia delicatior
et sapidior et manifestior est
doctrina novi testamenti q ve
teris. Ibi per duos pisces duae
persone quae populum pascebant in
telligitur. scilicet reges et sacerdotes
qui ingrediebantur. hic per paucos
piscculos intelligitur sanctis
fluctibus scilicet tunc qui de tur

bulentis fluctibus erepti refec
tionem nobis interna exemplo
que vite et sapore mortis et p
patientie prebet. doctrinalis no
ui testamenti tamq̃ panes con
diuit quos ipsa stipitud fidem
vitam et passiones continet
quy diuidit pisticuli ppt hud
litate. sed panis ppt pfectos.
qt stultorum infinitus est numer
rus. et multi sunt vocati. sed
pauci electi. Ibi sup ferud. sed
hic non iam sup ferud sed sup
terram disturbat. ad osten
dendu q in veteri lege ter
rena pmittebat. sed in noua
lege terrena contemptu et sub
iugari docent. qt conuiue no
ui testamenti. diuitias et de
litias ac eciam ipsam carnem
que ferud est calcare et relin
quere iubent. quos omni cupi
ditate carnali remota spi p
manentis firmamentu tam
q̃ terre sterilitas multo feno
mi posito continet. Ibi sue
runt quinq; milia hom uirora
min pcinu. et uirora numer
quinq; sensuu. quibus mhere
bant. hic quatuor milia quy
significat spiritales. ppter qua
tuor euangelicos pfectionem
vel ppt quatuor cardinalium
virtutu. quibus in hac vita
spiritali tenuit excitatione
per quatuor eciam milia hom
quy dpm sunt secuti significat
multitudo credentiu in dpm
de quatuor ptibus mudi. E
rant autem tot exceptis pueris
et mulieribus. quy non nume
rant in lege. nemine enim di
mittit populus ieunu. sed oes
vult sua gra saciare. Ibi io
phmos equales discipulis
fecit. ut sicut duodecim
erant apli. sic duodecim
fragmentorum cophini. hic
vero panibus. ut sicut sue
runt septe panes. sic septe
sporte. aut turbis satu
ratis apli fragmenta col
legunt. et septem sportas
implent. triplici de cau
sa factu est. primo ppter
misteriu. quia sunt alicuod
pfectionis pcepta et consi
lia. que cotis turba nequit
seruando et implendo ut
tingit. quorum executio re
spicit viros spiales ppne
et ideo apli suspollunt a
implent septem sportas
id est pfectos septiformis
spus gratia illustratos. et
tamen turba saturata ee
memorat. qt et si sua re
linque neglexerit. tamen au
diendo mandata ad vitam
sempiterna pficiunt. Secundo
ppt exemplu. ut ea que
nobis supsunt. vel que re
manendo nobis subtrahim
pauperibus erogem. Tertio
ppt documentu. ut ex hac
instruam qt illis qui sunt
pauperibus misericordes
bona tem alia multipli
cent. Inde dat intelligi
qt pauperes magis pascunt
elemosinaiis qt ecclesiis
vel spiralia bona eis im
petrando uel bona tempo
ralia multiplicando. Qualis

aut ut visum est hec refec
tio a superiori in pluribus
distet. Vtraque tamen in mote
celebrata est. quia vtriusque
testamenti scriptura recte in
tellecta altitudine nobis
celestium preceptorum et primor
docet. et altitudine dpi
qui est mons in vertice mon
tium consona voce predicat.
Propterea nunc hic quos do
minus parte dignat. et
quibus gre sue alimentum
impertitur. Vtique qui in de
serto eum quesierunt et cum eo tri
duo perseverat. quod fit cum
fideles trinitate credentes
ut contineri et confessi pro
prietas sua sed non posse satisfa
cere. sed ad deum in cogitatione
locutione et opere conversetur
ac dei bonitate expectantes
nequitiae temptationis minim
nente recedunt. Sumpsit in
seruit deus. et pascit eos sep
tem panibus. id est septem
donis sancti spiritus. ne deficiant in via huius mundi. qui
bus et septem dotes per septe
spiritales remanentes significa
te reseruat. post hanc in
tam dande. que sunt clara
dei visio. fruitio. tempio. gaudium
ad audiendum. impassibilitas agi
litas. subtilitas. claritas. qua
tuor ad corpus. unde ambro
sius. Gratie et estis impar
tit alimentum. sed quibus i
pertinat adiute. Non ociosis
non in ciuitate quasi in sy
nagoga. uel secularibus digni
tate residentibus. sed inter
deserta quaerentibus dominum. Cum
eum non fastidiunt ipsum exterminat
a corpore. Diuidit ergo escas dns
ihs. Et ille quidem vult dare
omnibus. negat nemini: dispen
sator enim est omni. Sed ille cum
panes frangat. et det discipulis
si tu manus tuas non extendas
ut arripias ibi escas desines
in via. Nec potes in eum culpam
referre. qui miseret et
diuidit. Sed his diuidit qui
cum eo etiam in deserto permanent
qui primo et secundo die et ter
cio non recedunt. Non vult ie
iunos dimittere. non vult ne
deficiat in via. Noli ergo defi
cere a disciplina dei. neque fati
gens cum ab eo mereparis. No
fatigens nunc. ne postea fatiger
Ait ambrosius. Omnipotentia
vitiatur et primum mente
eorum. et voluptate spine. quia
inimica est et corpori et animae
unde crisostomus. Nichil ita
corpori inimicum et nocuum est
ut voluptas. Nichil enim ita
resoluit et suffodit id et
corrupit. Et primum pedes pu
nit qui pertinuerunt nos ad p
mciosa illa commissa. deinde
manus que ministrant ven
tri ligans. quia talia et tanta
artulerunt cibaria. postea aut
et ipsum os punierunt et oru
los et caput. hec crisostomus
unde et oratius. Spine vo
luptates nocent empta dolore
voluptas. De aliis ad medi
tationem primitiis. patet su
pra in alia passione de quinque
panibus. Adhuc autem hic per
septem panes intelliguntur septem

penitentie ptes primus panis e
male vite sollicita emendatio.
secundus vera et humilis defe-
tuum attritio. tertius commissa eo
cessium commissa magis indigna
tio. quartus non relabendi amo
ra trepidatio. quintus impluus
proficiendi affectio. sextus sororis
dorum mutatio. septimus suorum
malorum et aliorum punitio. Iste sunt
septem spice pullulantes in cul
mo vno. Iste sunt septem gradus
in scala per qua in celum ascen
dit. septe petrorum mortalium cul
pa diluit. septiformis spus
sancti gra infundit et virtu
tu septenarius acquirit. Sed tu
istis panibus erat pisciculus
pauci saltem duo. qui significa
tur timore et amore. qui tu
istis panibus debet edi. primus
piscis est timor pene inferni. et iste capit in aquis in
fernum. secundus piscis est amor et
desiderium eternorum et iste ca
pitur in fluuio paradisi. et di
citur pisciculi non pisces. qr
timor et punitus eo qr horem
punitu et humilem reddit
et amor ratione status. qua
prius est respectu amoris futu
ri seculi. Insup sciendum qr sunt
septem panes in ista cuiusli
bet status scilicet incipiendi
proficiendi et perfectorum. de qbus
dns pascit fideles sedm diuer
sitate status eorundem primos
septem panes beatus bernardus
promit claustralibus qui gerunt
primum incipientium quatuor ad
initium sue conuersionis primus
est panis verbi in quo vita
hominis est. qr non in solo pa
ne viuit homo. sed in omni
verbo quod egredit ex ore
dni. Et ut taceamus de ver-
bo vocali quo deus aliquando
locutus fuisse dicit moysi
abrahe et aliis. siue per an
gelos. siue per se. siue a
lio modo ad prisci dicere
possumus quod verbum egre
dit ex ore dei dupliciter
Vno modo immediate qui in
deliter deus loquit per instinc
tum ad cor hominis inspirando
ei quid fare debeat. hoc mo
do loquitur petro ibi et ho
minibus mundanis instiga
do eos ad penitentiam Al
modo loquitur deus per ali
quem hominem scilicet planta
vel predicatorem vel doctorem
vel aliquem amicum per quem
quasi per referendarium
deus verba sua transmittit
ad aures hominis. Est et ter
tius modus quo deus lo
quitur hominibus perque clau
stralibus scilicet per scriptura
que omnia recipienda sunt
sicut verba dei. cum ipsi
tractant sunt septem ad pasten
dum videlicet legentes pac
vite spiritus. Secundus panis
sedm eundem bernardum
est obedientia. qui bene co
mitat duos precedentes
primum. Quid enim prodest ver
ba dei audire. nisi quis
eis velit obedire. et sedm

ea vita sua dirige. Tertius
panis est meditatio. et hic
bene comitat duos precedentes. Nam postq̃ verba dei
commendata sit cordi. et eis
homo statuit obedire. nec
est hominem continue meditari qualiter vita sua secundum
dei beneplacitum disponat.
Quartus panis est oratio
cum lacrimis. qui panis bn
adiungit precedenti. Cum enim
meditatur peccata sua sarcina. prius incolatus in
terra. et vite eterne gloriam
sua miserabilitatem. et dei
erga se bonitatem. in tali me
ditatione expandescit ignis
devotionis. et resolutur cor in lacrimas compunctionis. et
tunc recurrit ad psalmum o
rationis. Quintus panis est
labor. penitentie et mis paus
vtiq; necessarius est incipientibus. etiam post aliquos pre
missos. qi secundum aug'm non
sufficit mores in melius commutare et a malis factis
recedere nisi et de hiis q̃ facta
sunt satisfactiones deo per pe
nitentie labore et dolorem.
Sextus panis est iocunda
iuxtaminis sociabis et hic
bene dicitur panis. quia pascit
et confortat in vita spiritali
viuentes in congregatione
quatenus ad claustrales. et etiam
viuentes in communione ecclie
quatenus ad alios incipientes.
Septimus panis est eucaristia
et de hoc pane satis dictum
alibi in diuersis locis. Pola

tis septem panibus incipiendum consequitur degustandi sui
alii septem perficiendum. Vbi scire
du q̃ sicut dicit apis. non est
volentis neq; currentis. sed
miserentis dei. oportet enim
currere volente in via perfectionis spiritualis totaliter fruiti diuine
misericordie. et de bonis iam
preteritis misericordias dni cum
gratiarum actione iugiter ante
mentis oculos habere. et sic
semper ad meliora poterit p
fici. ppter quod bris bernardus
omnes miserationes dni erga
se recogitans. reducit eas ad
septem panes quibus cum dns
misericorditer reficere dignatus
fuit. Et nos de eisdem paribus
vesci debemus. si in vita spiritali
proficere volumus. ut dicamus cum
psalmista. Veniat in me tuae
rationes tue et viuam. Primus
panis vel prima misericordia
secundum bernardum est penitentia
a multis peccatis tue in que in
cidisset si eum dei misericordia non custodisset. Secundus
panis secundum eundem bernardum
tria sunt fragmenta. Tribus
inquit modis a peccatis me me
mum conseruauit. Octauo
subtractione. resistendi data
virtute. et affectionis suauitate. Tertius panis est pia dei
dissimulatio tuta pectante
et tardabat vltione. et indul
gentia cogitabat. habet et hic
panis tria fragmenta videlicet longanimitate qua exhibuit electionem predestinationis
quam implere voluit. et cari

suauitate

tate mimam qua nos dilexit
Tertius panis est imperacio
qua conteritur ad penitenciam
hic etiam panis habet tria
fragmenta · qe cor· conteritur ex
citans illud ut adnitat suos
vulnera peccatorum et vulnera
dolore sentiat · terret dedu
cens ad portas inferi et ppa
rata iniquis supplicia nostras
et spem dat indulgencie ·
Quartus panis est indulgen
cia peccatorum · qe videlicet deus
penitente eum misericorditer
suscepit Et hic panis habet
tria fragmenta Tuna ut
dicit bernardus · sic de toto
cor de deus indulsit · et tam
liberalit donauit omnia in
iuriam · ut iam nec damnet
vlescendo · quod est p̄mu ·
nec confundat imperando
quod e sdm nec minus im
putando quod est tertiu Qn
tus panis est continencia a
peccando seu virtus continedi
et emendacius viuendi · ne
recidiuum patetur Et hic pa
nis etiam habet tria fragime
ta Nam hec continencia hab
tres oppugnatores scilicet car
nem mundu et maligni spi
ritu · quibus resistere nra vir
tute non valemus · sed pane
isto diuine misericordie con
fortati habemus in dno hanc vir
tute Sextus panis est gra
pmerendi qua videlicet mu
lius bone conuersacionis indul
get Tuna gratia dicit ber
nardus in tribus maxime
constare tamq̄ fragmetis
videlicet in odio peccatorum
malorum in contemptu bo
norum p̄sentium · et desideio
futurorum Septimus pa
nis est spes obtinendi qua
deus donat hoi indigno
et peccatori de sua tocies ex
pecto bonitate usq̄ ad ce
lestia speranda plume Cui
etiam tria sdm bernardu
sunt fragmenta Tria in
quit considero in quibus to
ta spes mea consistit Ca
pitulum adoptionis · veri
tatem p̄mission̄ patrem red
dicionis Refecti duobus ter
tenarius panis a beato ber
nardo nobis appositis vide
licet incipiendu et p̄sicu
endu · festinemus vtrumq̄ qui
tate p̄ alios a spu sto
nobis p̄ioncedos · quibus refi
ciunt anime p̄ceptorum Cui pa
nes sunt septem dona spus
sancti · petro aud q̄ hys sa
tiari meruerunt Et bene
hec dona nomine panis de
tribuntur · qe detrabitur refi
ciunt animam in pcti · et sa
ciant in futuro p̄mus pa
nis est timor dni · timor
inquit filialis · nu timor
seruilis incipiendu est Et
hic est timor castus · qui
quis ex amore timet a de
separari et ideo declinat
a mala quod contra animam
deo Sed qe oportet etiam
benefacere sequitur sdus pa
nis qui est dnm pieta
quo monet nos spus stu

ut operemur bonum ad lau
dem dei et ad vtilitatem
omnium proximorum. et hec est
pietas que ad omnia vtilis
est et procedit ex pio corde
quod deus tantum intuetur.
corporalis autem exercitatio sci
licet sine pietate ad mo
dicum vtilis est. Tercius pa
nis est donum sciencie. hoc
donum comitatur duo predic
ta. quia ut dicit crisostomus
Nemo potest cauere malum in
si cognitum. neque bonum fa
cere quod ignorat. et hoc
datur per donum sciencie. quo
datur homini habere rectum iu
dicium de istis inferioribus
ad cognoscendum quid nox
ium et quid expediens sit
ad salutem. Quartus panis
est donum fortitudinis. Et
bene fortitudo sequitur scien
ciam. nam cognito per donum
sciencie. que mala cauen
da sunt et que bona prosequ
da. opus est spiritu fortitudinis
quo possit prosequi que cog
noui tam in vnicedo ma
la quam in aggrediendo bo
na. Hoc dono dotati fue
runt sancti martires quos nul
la tormenta poterant suspe
rare. Quintus panis est do
num consilii per quod ho
dirigitur. quasi consilio a
deo accepto in hiis ad que
humana ratio non sufficit
Et bene consilium sequitur
fortitudinem. quia secundum gregorium
valde fortitudo destruitur
nisi per consilium fulciatur
quia quo plus se posse conspi

cit. eo virtus sine moderamine
in preceps ruit. et mens que in
tus sedem consilii perdidit. fo
ras se per desideria innumerabi
liter spargit. Sextus panis est
donum intellectus. et istud donum
sequitur donum consilii et duo
bona facit in anima. primum quia
illustrat intellectum ad sane ca
piendum consilium spiritus sancti spe
culatiue. secundum quia deputat af
fectum ad agendum practice con
sultum. Septimus panis est do
num sapiencie. quod sequitur
donum intellectus. et omnia do
na alia que sine sapiencia in
chil sunt. Sapiencia est cogni
cio suauitatis diuine per ex
perienciam habita. Vnde dicitur
sapiencia. quasi sapida scien
cia. Nam per donum sapiencie
iuuatur homo non solum ad cog
nicionem diuinorum. sed etiam
ad gustacionem eorundem. Oratio

Domine ihesu xpe miserere
super turbam penitencium et
incipiencium iustorum et proficien
cium. perfectorum et contemplancium
per triduum contricionis. con
fessionis. et satisfactionis. per vic
toriam mundi carnis et diabo
li. per visionem corporalem ymagi
nariam et spiritualem. expec
tancium veniam graciam et glo
riam. Refice primos per dis
cretam solicitudinem cautelam
indignacionem timorem deside
rium emulacionem et vindictam.
refice secundos per spiritum timoris
pietatis. sciencie. fortitudinis.
consilii. intellectus. et sapiencie.
refice tercios. per tres anime

et quatuor corporis dotes in p
senti quidem spe · que super
excrescat in septem sportas
in futura beatitudine amen

De fermento cauendo et ceco
betsaide illuminato xcvij ca.lis

Et post miraculu
de passione osten
sum dimissa tur
ba · statim astedit
ihesus cu discipu
lis in nauiculam
fugiens turbe applausu et reue
rentia · et ut a turba remota
doctrine vacaret discipulorum. das
in hoc nobis simile faciendi
doctrinam et exemplu est de
mit in fines seu partes mage
dan seu dalmanutha · quod
sdm augustinu idem e sdm
rem · et eadem terra dupliciter
vocata sed sdm alios sut
due regiones distincte · sed
in ed'mitatibus conuicte · et id'
ex ipsis in confinio vtriusq;
dicit' esse in fine istius uel il
lius · et in tali loco eat ihesus
et accesserut ad eu non tam
q; deuoti et simplices ut addis
ceret · sed tamq; mundi et mis
diates ut ipm temptarent pha
risei et sadducei · computantes si
licet s. possent eu capere in ali
quo · et rogauerut eu · ut oste
deret eis signu de celo · decli
rando scilicet tempus siu ad
uentus eo aliquo celesti signo
de sdicat q; de celo venisse
pba in hoc q; signa de celo os
tendat · vbi aduertendu q; ali
qui scribe et pharisei obmisso
studio legis et prphetarum · stude
bat in astrologia · vnde et ysp

hodie alicq eorum in hoc sunt
valde curiosi · et q; astrologi
aliqui per considerationem
astrorum voluerut iudicare de m
choatione legis et sectarum
diuisarum · ideo isti per astra
volebant prnosticare de adue
tu dni · quod erat impossi
bile · q; ad talia se no extendit
virtus celi · licet se extendat ad prnosticandu de futura
dispositione aeris · ut siccita
te et pluuia et hmoi · vel
ad cognoscendu ipm esse
xpm in lege promissu · petebant de celo signu maies
tatis sue · ut fulgura et
pluuias uel hmoi simile
vel quod in exemplu mor
si magna celitus missio · ven
ppin reficiet multo tempe
vel q; solem stare faciet sicut
iosue · vel retrocedere sicut
ysaias vel q; daret ignem
de celo · sicut helias dns
vero respondens · et eos re
darguens aut · facto vespe
ditas dicitis id e aliquid
de futura temporis dispos
itione prdicere per considerationem celi potestis · videli
cet serenu aut erit · rubi
cundu est enim celu q; talis
dispositio in vespe frequen
e signu serenitatis future
licet ne impediat' quis et ma
ne scilicet dicere potestis · ho
die tempestas erit · rutila
enim celu q; hoc ut plurimu
est tempestatis signu · et
est ratio talis · ex signis
li in quibus non estis edoc

stus iudicare tempa prosi
tando de serenitate uel plu
uia · multo magis eo scrip
tura legis et prophetarum in qua
estis edocti · debetis cogita
re me ee dpm ab eis prius
sum Vnde sequit arguendo
eos · facie ergo celi id est
dispositione aeris · diuidiae
nostis prognosticando de futuris
per signa que tamen sunt
fallibilia · signa autem tempo
stituet aduentus mea p
phetas predicta a me in effu
sione habita · Omnis enim et se
cundus aduentus domini sue
quasi duo tempa · non po
testis sed · facultatem vobis
heresi et studia auferetis
dictis enim prophetarum et
ipsis miraculis que nemo
alius fecisset · saluatoris ad
uentus cognoscere debuerat
et iuste iudicare · cum ipse esset
dominus in lege primus iho
ralis hic reprehendit dns ip
tos qui per signa apparen
tia in celo que sunt fallibilia
de futuris iudicabant · et eo
dem modo habebat in septuag
de domo que quidem sep
tuag sunt infallibiles iudi
care nesciebat · et significat
illos qui de factis aliorum se
metipsos volunt · et de propris
conscientiis in quibus posset
legere non iudicant · Vnde re
dimimus pro sacrificiis qui
irreprehensibilem vita suam
exhibere volunt ut liberter no
reprehendat aliena · tanquam
huius mali libido metem ho
minum inuasit ut etiam qui proul
ab aliis vitiis recesserunt · in il
lud tri quasi in extraneum la
queum diabolo incidat · Istud
etiam dicit contra illos qui col
lecti sunt futura aeris uel diuer
sitatem qualitatem considerare et
de tempore sue mortis uel fu
turi iudicii noluit cogitare · Sic
ut dicit augustinus · laudabilior
est animus cui nota est infirmi
tas propria · cum quis celos et stel
lariis et terrae fundamenta
structat · Mane rubet esperus est
hodie tempestas · mane iuuenis
rubet est fervor caritatis · se
renitas tranquillitatis mentis · Iuua
do ergo in mane iuuenilibus ru
bet celum · signum est future tri
bulationis · Vnde in ecclesiastico
filii accedens ad seruitutem dei
sta in iustitia et timore et para
animam tuam ad temptationem
Iuuando vero in sero et in sic
rubet cantus · signum est sere
nitatis future que sequitur
tempestate · Vnde in thobia
post tempestatem tranquillum
factis · et in iob arme · tristitia
vra vertetur in gaudium · Iuuen
in est serenitas perpetuitatis in
vita puri · signum est pene et
tempestatis in vita futura et
ecclesiastico · cum est serenitas in
vespere et tarde scilicet in fine
vite · signum est serenitatis et
consolationis vite future · et
dns ingemiscens spu · ex sicut
de homo salute letatur ita sup
eos dolet errorib · aut · de
negatio mala quo ad mortu
pusitate · et adultera quo ad

fidei violatione recedes a deo
vero sponso ad per infidelitatem signum quient quo ad
maerestitiis indutatione et no
dabitur ei signum nisi signum
ione iphete id est signum nis
mitatis de quo psalmista
dicit fac mecum signum in bo
num et cetera hoc enim est signum
passionis per quod ois homo
est adiutus et consolatus Si
mile habes supra ubi plui
videas de hac materia et ta
men obstinatos relinquens pha
risaeos et saduceos quo ad re
ponis puncta et gratie effectu
et ascendes ut ipsum nauem cum dis
cipulis suis abiit ab illis tres
fretum id est vetera stagnum ge
nesareth relicto strepitu mun
dano et ad pensiles discipu
tras fretum oblitus sui panes
accipe id est fragmenta panum
septem sportarum et no habe
bat in se panem vnum causa
autem huius obliuionis potest
esse multiplex vna ipsibus
sollicitudis de crastino alia
ceru eis pauperes quibus re
liquias dimiserunt tertia spes
de dno quam iam visis mira
culis certi erant quod nihil eis
deficiet quarta interna dul
cedo vnius et veri panis habe
tis in se omne detrimentum que
ceru habebat illa enim capti de
exterior pane non cogitabat
Unde beda vnus panis quem
ceru habebat in nauu institue
ipm pane vite dnm videlicet
et saluatorem designat cuius
amore quod semper nitrus resiste

bant in corde nimis de ter
reno pane quo corpus pas
ci solet curabat hec beda
In quo ostendit in eis feruor
et desiderium supne doctrine
ac contemptu delicias hu
iusmodi ad ipsam certa vite ne
cessaria parum fuerunt studi
osi et eos deuotos ad pri
stinam dom et sic inseparabi
liter adherebant ei quia necessa
ria vite fuerant oblita et quia
modica carnis curam habe
bant in reliquis necessarius
quia nec ~~[illegible]~~ sufficiens
viaticum simpliciter inclina
dominum commitatus Unde
reminiscitur tanto enim amo
re magis detinebant ut non
erant ad punctum vellent
ab eo recedere Animaduiten
dum est ergo quatenus alienem
essent ab appetitu delicias
cum pacem habere de
necessariis curam ut erant
oblitti sui panes accipe sine
quibus humana natura subsis
tere non potest Hec tem
quis horum ergo discipulos
exemplo et tu magis cu
ra de cibo mentis quam venti
et magis de virtute animi
quam viatico cogitis Ad sdm
crisostomum hoc loco virtute
possessio omnes tristitias et
sollicitudines expellit ac
letitiam et spem magnam
immittit deo quia et hominibus
acceptabiles fiunt et dns
eis ihesus intuemur per
diligentem consideratione

menus et cauete per fidei
puritate a fermento id est a
corruptione et a doctrina cor
rumpente phariseorum et sa
dduceorum. fermentum enim quod
propter corruptionem significat
doctrinam malam ut hic. iudaeorum
propter calorem inclusum significat
fervorem fidei ut supera
et a fermento et corruptione
herodis similiter pravus mo
ribus. et sic habetur triplex
fermentum primum saduceorum
qui dicunt non esse resurrec
tionem neque angelum neque spm
prophetas spernunt sive primum
deo servunt. secundum phariseorum
qui secreta legis divina tra
dirombus hominum postponunt
legem quibus verbis et mu
pugnat factis. in quorum doc
trina duo erant. similiter p
necessitas doctrine et sin. ulla
no vite. tertium herodianorum
quod est adulterium. hominum
dum. temeritas iurandi. si
mulatio religionis. primum
est erroris. secundum simula
cionis. tertium pravum moris
primum corrumpit rationem
secundum intentionem tertium o
peracionem. De hiis tribus di
cit apostolus non in fermento
veteri quantum ad primum.
neque in fermento nequitie quantum
ad secundum. et malitie quantum
ad tertium. Vel secundum quosdam
fermentum herodis potest e
tiam doctrina corruptiua
herodianorum dicitur herodes
dominus. isti herodiani
secundum eos fuerunt quidam
iudei fingentes quandam sectam
novam. dicentes de herode astha
lomita. quod erat messias secundum
sensum intellectum illum quod dicitur
in genesi. non auferetur sceptrum
de iuda et cetera. ubi dicitur
quod ablato regno tribus iuda cad
secundum adventum messie. iste
autem herodes obtinuit regnum
illud cum tamen esset alienige
na. quia pater eius fuit idumeus
et quia messiam primum intelli
gebat illum regnare temporalit
nec videbat aliud tue regnare
in iudea nisi herodem. ideo
credebat eum esse messiam
cum tamen prophetia iacob pre
dicta esset secundum veritatem de
eodem tempore dicti herodis nato
intelligenda. ab hiis ergo omni
bus monet discipulos caue
ne in hiis consentiant vel her
in eis approbando. vel in hiis eos
imitando. non enim viuen
dum est in fermento veteri quantum
ad pueriam doctrinam. neque
in fermento malitie. quantum
ad morum prauitatem. et ne
quitie quantum ad simulatam
iustitiam. sed in azimis sincer
tatis quoad vitam et inten
tionem. et veritatis quoad doc
trinam. At illi scilicet discipuli
dictum dominum intelligentes de pa
ne fermentato et materiali
cogitabant inter se dicentes quo
dam occulto murmure. quia
hoc ideo dixit quia panes non
acceperunt. non vult quod de pane
phariseorum fermentato accipi
amus putabant enim se esse tu

cite notatur de panis oblatione
et q ad litam de pane fermen
tato loquat ne ab eis arripe
rent. eo q panes sicut non aste
rissent. Timebat apl m duob
qua et de panis defectu du
bitabat eo q pacis non attule
rant. et q verbum dni de fer
mento ad litam capiebat pri
mo ergo arguit de primo. sci
licet q timebat defectum panis
materialis. Qui enim illesus
cogitatores eos tamq deus
arguit eos de fidei modicita
te. q eo pnte et ad eo time
bant posse egere dicens. Quid
cogitatis modice fidei q panes
non habetis. et me dimisse de
panibus tremis de quibus du
bitare non debeteis. panis vi
te qui est causa omn panis
sicut habebat. et ideo de panis
defectu dubitare non debebat
Hoc aut sdm crisostom. dnis
facit. ut sollicitudine estatim
ab eis allevat. Quasi dicat
ego factis meis precedentibus et dor
trina debeis sic esse illuminati
q verbum meum intelligeis no
de pane materiali. q de hoc
possum vobis sufficere. Unde
Quod probat duplici exemplo
in quo magna multitudine
satiaut parvo cibo. Unde sub
dit. Nondum intelligitis. scilicet
mysterium. Nam si per panes
telligit doctrina sana necessa
rio per fermentum intelligitur
corrupta neq recordamini sci
licet virtutis in multiplicatione
panis. Unde sequit. quidq pa
nis scilicet distributorum in
quidq milia hom et quot
cophinos sumpsistis de res
duo. neq septem panis
scilicet distributorum in qua
tuor milia hom. et quot
sportas sustulistis fragme
torum. Reducit ad memoria
miraculorum de quibus et sep
tem panibus. ut confidat
q ipse pasciet eos qui panis
turbas. Quasi dicat. no
est vobis timendum nu de
tam parvis panibus tan
tas sceri habitudo relicas
Unde crisostom per hoc
in memoria eis reducit
ea que preteriunt et ad fu
tura acteniores fiant
Unde arguit de sdo sci
licet q habebat defectum
mentis spiritalis. ad dicit
Quare non intelligitis.
scilicet q non de pane dixi
vobis. Quasi diceret no e
vobis dubitandum de pane
materiali q ita possum eum
multiplicare. ~~scilicet~~ sicut
vidistis nec de illo ego sol
licitor. aut loquor vobis
ideo poenis de alio pane
et fermento intelligite de
bulsis scilicet doctrine pure
que [illegible] fermenti. se re
ri panis substantia simu
lat habe. sed venea tota
substantia eius cu admis
cetur corrumpit et ad sa
porem suum trahit. Hoc e
de quo et apls dicit. mo

dicit fermentum totum mas
sam corrumpit. Ab isto ergo
scilicet a nocuo cibo sume
re cauendum. Unde ambro
sius. Cibus corporalis noci
uus cum magna sollicitu
dine cauetur. quomagis
spiritalis. Cui intellexerit
quod non diuocet cauendum a
fermento panis statuit ma
terialem. sed a doctrina pha
risaeorum et sadduceorum quam
predicta potest fermentum
Et venerunt bethsaidam. Vbi
cum ei adducunt rogantes
ut illum tangeret. et fir-mit
credentes quod ad ~~tactum~~ tactum
eius sanus fieret. Et app
hensa manu eius. eduxit
eum extra uicum. id est extra
turbulentiam et tumultum ma
lorum. Et expuens in ocu
los eius. impositis manibus
suis super oculos eius interrogauit
eum si quid uidet. Et aspi
ciens. id est aspiciens inquiens ait
Video homines uelut ar-bo
res ambulantes. non enim
distinguere poterat linea
menta humanorum corporum
Videbat obscure corpora eorum
mouere de loco ad locum. et
postea perfecte illuminatus
est. Rursum ergo manus super
oculos eius imposuit. et
clare omnia uidit. Per hoc
arguit ignorantiam disci
pulorum fuisse. quod ipsis pri
mis illuminatus est primo
imperfecte et postea perfecte
Ceterum est enim quod dominus po
terat eum statim perfecte
illuminare. sed per tale modum
voluit facere ut designaret dis
cipulos ad huc in parte ob
scuratos caligine ignorantie
et ad clare intelligendum indi
gere maiorem illuminatione dei
et post resurrectionem suam
aperuit illis sensum ut intel
ligerent scripturas. Alii dicunt illu
minationem hominis ceci sucessiue
factam propter priuationem fidei
ipsius ceci et offerentis ipsum
domino. et potest esse quod ista cau
sa et predicta concurrerunt
ad istum effectum in ipso. Per hoc
etiam significat quod dominus aliqui
dat suam gratiam augmentando
priusquam data. Et iniecto illum
in domum suam iussit ut neminem
diceret ad familiaritatem iactandam
ut mundi gloriam nos doceret
fugere. sed tamen dicere poterat
et debuit ad predicationem lau
dis diuine. Hoc nondum intel
ligunt qui omnia opera sua ut
ab hominibus videantur faciunt
de quibus dominus ait. recepe-runt
mercedem suam. Te ergo hic
recipias mercedem et recipi
endo perdas etiam. Vicinorum
tem tuam potius enarra qui
virtute. exemplo apostolorum
tis. qui sunt blasphemus et per
cutus sunt ecclesiam dei. Unde
augmentis virtutes tuas au
geri. predere noli. fuge videri
quod esse meruisti. Tuum
manifestando potes amittere
tacendo custodi. Ubi beda. Lucri
qui a domino curatur languo
res spirituales sue signa lan
guorum. quibus anima per-

perim eterne mortis appropinquet
Sicut enim in surdo et muto a
dno sanato sanato meritis in
firmitatis corporis qui neque audire
verbum dei neque loqui noverat
et mox in refectione tube esu
rientis que dmm secuta fuerat suavitatis significat illa q̃
diligentius se et quietem so
let corda nutrire ita in hoc
eco paulatim curato a dno
illuminato designat corda stul
tum ac longe a via veritatis
aberratum Logabant autem eum
ut illum tangerent. scientes quia
tactus dnis dominum solut le
prum mundare ita eciam cecum
illuminare valeret Tangimus
autem dnm nos cum ei fide in
tegra et sincera adheremus
tangit nos dns cum mentem
nram afflatu sui spiritus illu
minat. atque ad operationem nos
pie infirmitatis studiosius
bone actionis attendit Apposu
dit manum ceci ut eum ad exer
citationem bone operationis confor
taret Eduxit extra vicum
ut a vita vulgari segregatum
voluntatem sui conditoris qua
illuminari meruerat liberius
sedulo corde servaret Quis
quis enim lumine eternitatis vi
dere desiderat non exemplatur
turbas. sed ductum nostre de
semper sui redemptoris sequatur
Ideo autem ceci hunc paulatim
et non repente curat. quem
uno moto verbo si vellet po
terat curare ut magnitudinem
humane cecitatis ostenderet
que quasi pedetemptim et
per quosdam profectus gra
dus ad lucem divine visio
nis solet pervenire Spiritus
quippe ab intus de capite
dni procedit. manus vero
sunt membra corporis exteri
ora posita Exposuisse ergo
oculos ceci dnis imponens
manus suas ut videat. q̃
cecitate genere humani et
per ministerium divine pie
tatis dona et per exhibi
ta foris sacramenta assumpte
humanitatis abstersit Quod
autem eum in domum ire prepe
mistice admonet omnes. q̃
agnitione veritatis illustrat
ut ad cor suum redeant et quid
sibi donatum sit sollicita men
te pensent. collatisque sibi
beneficiis. digna operum
exercitione respondeant
Ipse vero eum sicut et mul
tos quos sanavit alios sa
natione sua silencio tegere
iubet. exemplum suis tribuit
ne de hiis que fiunt mi
randis fauore vulgi re
quirat. sed divinum tantum
appetitibus ubi et meritis
operum restat sint placere
contenti. Ver beda. Gratho

Domine ihu xpe fac
mecum signum misericor
die tue in bonum. ut inde per te
me adiutum gaudeam et con
solatum Panis vite da
mihi semper tuo amore refici
ut minus sollicitus de pace
vel quoquam solacio tem
porali Da cera mihi ut a

Illi ad cor meum [illegible] ~~[illegible]~~

fermento puerse doctrine
ac simulate iustitie et ac
tionis praue caueam et
in hiis nec actiue nec pas
siue te offendam. O splen
dor paterne glie gratie
diuine meque de omnibus
erroribus et laqueis erue
ac dirige in viam veritatis
et iustitie ac salutis eterne
~~Amen~~

Explicit liber secundus de
vita ihu xpi. Finitus et
completus per me iohem
vulstal de boichem clericum
Colomen dioc. Assindie
in domo honorabilis viri
dni Rutgeri vulstal Scho
lastici Assinden. Anno dni
millesimoquadrigentesimo
tricesimosecundo ~~[illegible]~~ die
martis nona mensis de
cembris

Hoc opus exegi festum
sepissime fregi. Grate g
pro scriptore

De curatione leprosi
quadragesimum
primum capitulum
folio primo
De seruo centurionis pali
tico quadragesimum secundum
Capitulum v folio
De curatione demoniaci et so
crus petri xliij capitulum. ix.
De suscitatione filii vidue ca
pitulum xliiij folio xiij.
De scriba doloso et duobus
aliis xpm sequi volentibus.
capitulum xlvij folio xvj.
De eo quod dns excitatus im
parauit ventis et mari Capitulum
quadragesimum sextum. xx
De duobus demoniacis a le
gione obsessis Capitulum qua
dragesimum septimum xxiiij.
De curatione paralitici per tectum
dimissi Capitulum quadragesimum
octauum folio xxvij.
De emorroissa et archisina
gogi filia. capitulum quadrage
simum nonum folio. xxx.
De duobus cecis et vno muto
quinquagesimum capitulum xxxiiij.
De missione apostolorum ad predicandum
cum potestate curationum capitulum
quinquagesimum primum xxxvij.
De patientia in aduersis habenda
lij capitulum folio xliiij.
De non timendo mortem et co
fitendo xpm quinquagesimum
tertium capitulum folio lj.
De impedimentis perfectionis et se
quele xpi. quinquagesimum
quartum capitulum folio lb.
.b. De questione iohannis baptiste
et eius comendatione capitulum